



SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.927508





Geliş Tarihi (Received): 25.04.2021

Kabul Tarihi (Accepted): 26.10.2021

Online Yayın Tarihi (Published): 30.12.2021

FUTBOLCULARIN KULÜBE BAĞLILIKLARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ*

Ubeyde Kılıçaslan^{1**} , Akın Çelik² 

¹MEB, Çamlıca Ortaokulu, TRABZON

²Trabzon Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, TRABZON

Öz: Bu araştırma ile futbolcuların görev yaptıkları kulüplere olan bağlılık seviyeleri ile bu seviyelerinin futbolcuların demografik özelliklerinden elde edilen değişkenlere göre ne düzeyde farklılaştığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın katılımcı grubunu Trabzon ili içerisinde süper lig, 2. lig, 3. lig, bölgesel amatör lig (BAL) ve amatör liglerde (1. ve 2. amatör) mücadele eden kulüplerde futbol oynayan sporcular oluşturmaktadır. Bu kulüplere ayrı ayrı gidilerek uygulama yapılmış ve 312 erkek futbolcudan veri elde edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formunun yanında, "Takım Sporcuları Örgütsel Bağlılık Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerinin analizinde istatistiksel yöntem olarak t-testi, ANOVA, Tukey Çoklu Karşılaştırma, Güvenilirlik analizi ve Regresyon analizinden faydalanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre futbolcuların örgütsel bağlılıklarının özdeşleşme, uyuşma ve yabancılaşma boyutlarının tümünden alınan puanların ortalama değerini üzerinde olduğu; yaş, eğitim durumu, spor yapma yılı değişkenlerinin futbolcuların kulübe bağlılıkları üzerinde etkili olmadığı; medeni durum, spor yapma yılı ve lig seviyesi değişkenlerinin ise futbolcuların kulübe bağlılıkları üzerinde etkili değişkenler olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca amatör ve profesyonel futbolcuların kulüpten ve kulüp dışından elde ettikleri gelir seviyelerinin kulübe bağlılıkları üzerinde etkili bir unsur olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle, kulübe bağlılık üzerinde etkisi gözlenen ve gözlenmeyen değişkenlerin dikkate alınarak nitel çalışmaların gerçekleştirilmesi, futbolcuların kulübe bağlılıklarını etkileyen faktörlerin altında yatan nedenlerin neler olduğunun belirlenmesi futbolcuların bağlılıkları önündeki engellerin daha belirginleşmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Futbolcu, futbol kulüp, örgütsel bağlılık

EXAMINING THE FACTORS AFFECTING FOOTBALL PLAYERS' LOYALTY TO THE CLUB

Abstract: With this research, it was aimed to determine the level of commitment of football players to the clubs they work in and to what extent these levels differ according to the variables obtained from the demographic characteristics of the football players. The participant group of the study consists of athletes who play football in clubs competing in the super league, 2nd league, 3rd league, regional amateur league (BAL) and amateur leagues (1st and 2nd amateur) in Trabzon. Applications were made by going to these clubs separately and data were obtained from 312 male football players. In the research, "Team Athletes Organizational Commitment Scale" was used as a data collection tool besides the personal information form. T-test, ANOVA, Tukey Multiple Comparison, Reliability analysis and Regression analysis were used as statistical methods in analyzing the data. According to the results obtained from the research, the scores obtained from all dimensions of identification, agreement and alienation of the organizational commitment of the football players are above the average value; the variables of age, education level, and years of doing sports were not effective on the commitment of the football players to the club; It has been determined that marital status, year of doing sports and league level variables are effective variables on football players' commitment to the club. In addition, it has been determined that the income levels of amateur and professional football players from the club and outside the club are not an effective factor on their commitment to the club. Based on these results, it is thought that conducting qualitative studies by taking into account the observed and unobserved variables on commitment to the club, and determining what the underlying causes of football players' loyalty to the club are will make the obstacles to footballers' loyalty more clear.

Key Words: Footballer, football club, organizational commitment

*Bu çalışma, Prof. Dr. Akın ÇELİK danışmanlığında Ubeyde KILIÇASLAN tarafından gerçekleştirilmiş "Farklı Eğitim Seviyesindeki Futbolcuların Kulübe Bağlılıklarını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi (Kabul Tarihi: 01.02.2021-Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü)" başlıklı doktora tez çalışmasının bir bölümünden özetlenerek hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Günümüzde dünya üzerinde çeşitli branşlarda pek çok organizasyon gerçekleştirilmektedir. Bu spor branşları içerisinde insanların dikkatini üzerinde toplamayı başarmış, onları bu organizasyonların içerisinde yer almaya sevk etmiş ve içerisinde para unsurunu bulunduran en önemli spor dalı futboldur (Kristiansen ve ark., 2012). Futbol heyecanla izlenmekte olan ve 19. yüzyıldan itibaren gelişen bir spor dalıdır. Futbol, dünya genelinde çocuk, genç, yetişkin demeden herkesin zevkle takip ettiği bir spor branşıdır. Farklı branşlarla kıyaslandığında seyircilere heyecan verici anlar yaşatması ve içerisinde pek çok faktörü barındırması nedeniyle ilgiyle takip edilmektedir (Şanlı, 2014).

İçerisinde amatörlük ve profesyonellik kavramlarını barındıran futbolda amatörlük; maddi bir kazanç beklentisi içerisinde olmadan zevk almak adına gerçekleştirilen faaliyetler olarak tanımlanırken (Öziş, 2015), profesyonellikte ise bu durum tam tersidir. Profesyonel, bu işi meslek haline getirmiş bireylerdir. Para amacı güden bu sporcular ise profesyonel sporculardır (Erol, 1997).

Futbol branşının tek başına yapılamıyor olması birden fazla bireyin bir araya gelmesi durumunu ortaya çıkarmıştır. Bu durum ise sosyalleşmeyi beraberinde getirmiş ve örgüt olarak spor kulüplerinin doğmasına sebebiyet vermiştir (Özdemir, 2019). Yıllar geçtikçe futbolun bünyesinde yer alan futbolcu, antrenör ve yöneticilere olan ilgi artmıştır. Futbolun bünyesindeki en önemli yapı taşlarından bir tanesi olan futbolcuların mensubu oldukları kulüplerin popülerlik seviyeleri hem bireysel hem de takım performanslarıyla paralellik gösterse de futboldaki performans odaklı başarıya örgütsel psikoloji alanındaki faktörlerinde etkili olduğu bilimsel araştırmalar sonucunda ortaya konulmuştur. Bu faktörlerin başında ise şüphesiz hem profesyonel hem de amatör futbol kulüplerinde görev yapan futbolcuların kulüplerine olan örgütsel düzeydeki bağlılıkları gelmektedir (Kristiansen ve ark., 2012).

Kulüplerin daha iyi yönetilip, daha güzel başarılarla imza atması için futbolculardan en iyi verimi elde edebilmek adına yönetim, antrenör, futbolcu ve kulüp çalışanları arasındaki ilişki durumunun iyi seviyede olması gerekmektedir. Bu durum ise örgüt içi bağlılığı kaçınılmaz hale getirmektedir (Ulukan, 2006). Futbolcuların görev yaptıkları kulüplerine olan bağlılık durumları kulübün başarısı ile doğru orantılıdır. Kulübün başarısı ise kulüp içerisinde yer alan diğer unsurları da derinden etkilemektedir. Kulübüne bağlı bir futbolcunun kulübünün çıkarları adına elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışacağı, bu durumun kulübün ve futbolcunun başarısına yansıtacağı, elde edilen hizmetin olumlu anlamda etkileneceği bilinmektedir (İlsey, 1997; Nelson ve Quick, 1997). Farklı bireylerin bir araya gelmesiyle oluşmuş takım sporlarında bireyler tek bir amaç uğruna birlikte hareket ederler. Farklı kültürlerden oluşan bu takımlardaki sporcuların aynı amaç uğruna birlikte hareket etmeleri, aralarında oluşan birlik beraberlik duygusu ve taktiksel becerileri gibi etkenlerin tümü takım başarısını olumlu yönde etkiler. Takımı oluşturan sporcuların hedef ve amaçları ile takım yöneticilerinin amaçları aynı yönde seyrettiğinde örgüt içi bağlılık seviyesi de paralel olarak aynı yönde seyredecektir. Bu durum takım içi örgütsel bağlılık ilişkisinin önemini ortaya koymaktadır (Aktürk ve ark., 2014).

Kulüp içerisinde futbolcuların kulübe karşı hissettikleri güven ve bağlılık duygusu pek çok farklı sebepten etkilenmektedir. Bu faktörlerin başında Schwenk'e (1986) göre geçmişteki iş tecrübeleri, bireylerin kişisel özellikleri ile kurum içi ve durumsal özellikler gelmektedir. Mathieu ve Zajac (1990), kuruma bağlılık ile ilgili pek çok çalışma gerçekleştirmişlerdir. Kuruma bağlılığı etkileyen pek çok değişkenin olduğundan da söz etmişlerdir. Ancak bu

bağımsız değişkenlerin çok azının doğrudan kuruma bağlılık ile ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Konu ile ilgili alanyazın incelendiğinde; örgütsel bağlılık ve spor ile ilgili yapılan araştırmaların çeşitli örneklem grupları üzerinde ve çok sayıda olduğu görülmüştür (Adiloğulları, 2011; Bal, 2018; Becker, 1960; Ermiş, 2019; Geri, 2010; Kul, 2010; Malkoç, 2018; Okudan, 2018; Togo, 2018; Ulukan, 2006). Yapılan bu çalışmalar içerisinde futbolcuları örneklem grubu olarak belirleyen (Adiloğulları, 2011; Adiloğulları ve ark., 2017; Aktürk ve ark., 2014; Ulukan, 2006; Üzümlü, 2010) çalışmaların ise az sayıda olduğu tespit edilmiştir. Sportif faaliyetleri ile ön planda yer alan spor şehri Trabzon ilinde örgütsel bağlılık konusunun sınırlı sayıda incelenmiş olması ve araştırmada tüm lig seviyelerinde müsabakalara katılan kulüplerin örneklem grubu içerisinde bulunması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır. Bu araştırma ile futbolcuların görev yaptıkları kulüplere olan bağlılık seviyeleri ile bu seviyelerinin futbolcuların demografik özelliklerinden elde edilen değişkenlere göre ne düzeyde farklılaştığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışmanın araştırma problemleri aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur.

1. Futbolcuların kulübe bağlılıkları ne düzeydedir?
2. Futbolcuların kulübe bağlılıkları yaş, medeni durum, eğitim durumu, spor yapma yılı, spor yapma düzeyi ve lig seviyesi değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Amatör futbolcuların kulüpten ve kulüp dışından elde ettikleri gelir düzeyleri kulübe bağlılıklarının yordayıcısı mıdır?
4. Profesyonel futbolcuların kulüpten ve kulüp dışından elde ettikleri gelir düzeyleri kulübe bağlılıklarının yordayıcısı mıdır?

Bu araştırma, benzer çalışmalara ışık tutması ve futbolcuların kulübe bağlılıkları ile ilgili farkındalık yaratması açısından önemlidir. Trabzon ilinde, örneklem grubu içerisinde tüm lig seviyelerin yer aldığı ve futbolcuların örgütsel bağlılıklarının incelendiği böyle bir çalışmanın daha önce gerçekleştirilmemiş olması araştırmanın özgün değerini oluşturmaktadır. Çalışmanın muhtemel sonuçları gerek amatör gerekse profesyonel futbolcuların kulüplerine olan bağlılıkları üzerinde etkili olan ve olmayan değişkenlerin ortaya koyulmasında etkili olacaktır. Ayrıca araştırma sonuçları Türkiye Futbol Federasyonu (TFF)'na, amatör ve profesyonel anlamda futbol kulüplerinde görev yapan yönetici, antrenör ve futbolcuların yanı sıra diğer tüm branşlarda görev yapan kulüp yöneticilerine, antrenör, sporcu ve takım çalışanlarına da fayda sağlayacaktır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırmada tarama yönteminden faydalanılmıştır. Betimsel araştırmalarda genellikle kullanılan yöntem tarama yöntemidir (Thomas ve Nelson, 1996). Tarama yöntemi sayıca fazla gruplar üzerinde yürütülür. Bu tür gruplarda yer alan bireylerin konu ya da olayla ilgili görüş ve tutumları alınır. Bu konu ve olaylar kendi koşulları içerisinde olduğu gibi betimlenmeye çalışılır (Karakaya, 2009; Karasar, 2005). Genellikle gerçekleştirilen araştırmanın konusu ile ilgili var olan bir durumu ortaya koymak tarama çalışmalarının amacıdır. Bu amaç doğrultusunda tarama araştırmalarında genellikle pek çok örneklemden veri elde edilir (Büyükoztürk ve ark., 2012).

Araştırma Grubu

Araştırmanın katılımcı grubunu, Trabzon ili içerisinde süper lig, 2. lig, 3. lig, bölgesel amatör lig (BAL) ve amatör liglerde (1. ve 2. amatör) mücadele eden kulüplerde görev yapan sporcular oluşturmaktadır. Ölçeğin uygulanması araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Antrenman öncesinde gerçekleştirilen uygulamalar esnasında uyulması gereken kurallar hakkında gerekli bilgilendirmeler ve gönüllü katılımın esas olduğu belirtilmiştir. Sporculara 350 adet anket formu uygulanmıştır. Uygulanan anket formlarının bazıları eksik doldurma, sürekli aynı seviyede kodlama ve benzeri sebeplerden dolayı çalışma dışı bırakılmıştır. Son şekil olarak 312 sayıda anket formu araştırmaya dâhil edilmiştir. Ayrıca araştırma için gerekli Etik Kurul izni alınmıştır (Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu, 08.01.2020, Sayı: 81614018-000-E.9).

Tablo 1’de yer alan futbol kulüplerinin 4’ü profesyonel ligde, 1’i bölgesel amatör ligde, 10’u ise amatör liglerde mücadele eden kulüplerdir. Bu kulüplere ayrı ayrı gidilerek uygulama yapılmış ve 312 (%100) erkek futbolcudan veri elde edilmiştir. Futbolcuların 201 (%64,4)’i amatör takımlarda, 27 (%8,7)’si bölgesel amatör lig takımında, 50 (%16)’si 3. lig takımlarında, 26 (%8,3)’si 2. lig takımında ve 8 (%2,6)’i ise süper lig futbol takımında görev yapmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcı grubu oluşturan futbolcuların, liglere ve kulüplere göre dağılımı

Ligler	Kulüpler	Sıklık (N)	Geçerli Yüzde (%)	Birikimli Yüzde (%)
Amatör Lig (1.amatör-2.amatör)	Zağnosspor	16	5,1	5,1
	Yeşilyalıspor	20	6,4	11,5
	Araklı 1961 Spor	22	7,1	18,6
	Yıldızlıspor	22	7,1	25,7
	Sebat Gençlikspor	17	5,4	31,1
	Trabzon Söğütlüspor	20	6,4	37,5
	1985 Derecikspor	20	6,4	43,9
	Bahçecikspor	21	6,7	50,6
	1461 Soğuksuspor	21	6,7	57,3
	Trabzon Gençlerbirliği	22	7,1	64,4
		toplam	201	64,4
Bölgesel Amatör Lig	1461 Trabzonspor	27	8,7	73,1
	toplam	27	8,7	
3. Lig	Yomraspor	24	7,7	
	Ofspor	26	8,3	89,1
	toplam	50	16	
2.Lig	Hekimoğlu Trabzon	26	8,3	97,4
	toplam	26	8,3	
Süper Lig	Trabzonspor	8	2,6	100
	toplam	8	2,6	
	TOPLAM	312	100	

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Futbolcularla ilgili ulaşılması istenilen bilgileri elde etmek amacıyla, içerisinde belirlenen bağımsız değişkenlerin yer aldığı soruları kapsamaktadır. Kişisel bilgi formunda “yaş, medeni durum, eğitim durumu, spor yapma yılı, spor yapma düzeyi, lig seviyesi ile kulüpten ve kulüp dışından elde edilen gelir” soruları yer almaktadır.

Takım Sporcuları Örgütsel Bağlılık Ölçeği (TSBÖ): Hoşgörür (1997) tarafından geliştirilen bu ölçek Üzüm ve arkadaşları (2010) tarafından sporcuların kulüplerine olan bağlılık seviyelerini ortaya koymak ve onların performanslarını artırabilmek amacıyla yapılandırılmıştır.

Katılımcılar 5’li likert tipi ölçeğe (Hiçbir zaman, Nadiren, Ara sıra, Genellikle, Her zaman) katılma düzeylerini işaretlemektedirler. Ölçek 35 madde ve 3 ayrı alt boyuttan (özdeşleşme, uyuşma ve yabancılaşma) oluşmaktadır. Yabancılaşma boyutunda yer alan tüm maddeler olumsuz anlam içermesinden dolayı ters çevrilerek puanlanmaktadır. Cronbach Alpha iç tutarlılık analizi sonucunda ölçeğin birinci boyutu olan özdeşleşme için $\alpha = 0.90$; ikinci boyutu olan uyuşma için $\alpha = 0.89$ ve üçüncü boyutu olan yabancılaşma için $\alpha = 0.80$ olarak belirlenmiştir. Ölçeğin tüm maddelerinden elde edilen Cronbach Alpha iç tutarlılık değerinin ise $\alpha = 0.88$ olarak belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyutları arasında bulunan ilişkinin ne düzeyde olduğunu belirlemek için yapılan analizler sonucunda özdeşleşme ve uyuşma alt boyutları arasında pozitif yönde ve orta seviyede ($r=0.60$), uyuşma ile yabancılaşma alt boyutları arasında ise yine pozitif yönde ancak düşük seviyede bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.

TSBÖ’ye İlişkin Güvenilirlik Çalışması: Güvenilirliğin hesaplanmasında amaç ölçme aracında yer alan bütün soruların birbirleriyle olan tutarlılığını ve yeterliliğini ortaya koymaktır (Özdamar, 2004). Araştırmada kullanılan Takım Sporcuları Örgütsel Bağlılık Ölçeği’nin alt boyutlarının güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach’s Alpha Katsayısı hesaplanmıştır. Ölçek maddelerinin güvenilirliğinin hesaplanmasında genellikle tercih edilen yöntem Cronbach’s Alpha Katsayısı’dır.

Tablo 2’ye göre Takım Sporcuları Örgütsel Bağlılık Ölçeği (TSBÖ)’nin alt boyutlarının güvenilirlik değerlerinin hesaplandığı analiz sonucunda özdeşleşme boyutunun güvenilirlik değeri %85.2, uyuşma boyutunun %67.2 ve yabancılaşma boyutunun ise %61.3 olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. TSBÖ ve alt boyutlarına ilişkin güvenilirlik değerleri

TSBÖ	MADDELER	Cronbach’s Alpha	Soru Sayısı
Özdeşleşme	1, 8, 11, 12, 17, 20, 22, 26, 27, 28, 32, 34, 35	,852	13
Uyuşma	2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 13, 16, 19, 21	,672	11
*Yabancılaşma	10, 14, 15, 18, 23, 24, 25, 29, 30, 31, 33	,613	11

*Yabancılaşma alt boyutunun tüm maddeleri olumsuz olduğu için ters kodlama yapılarak analize dâhil edilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS 21 istatistik paket programı kullanılarak analiz yapılmıştır. Değerlendirme aşamasında istatistiksel yöntemlerden frekans, aritmetik ortalama ve standart sapma analizlerinin yanı sıra futbolcuların ‘‘medeni durum’’ ile ‘‘spor yapma düzeyi’’ nin değerlendirilmesinde bağımsız gruplar için t-testi; ‘‘yaş’’, ‘‘eğitim durumu’’, ‘‘spor yapma yılı’’, ‘‘lig seviyesi’’ nin değerlendirmesinde ANOVA ve Tukey çoklu karşılaştırma testleri, futbolcuların kulüpten ve kulüp dışından elde ettikleri gelir seviyelerinin kulübe bağlılıkları üzerinde ne kadar etkili olduğunun hesaplanmasında Regresyon analizi kullanılmıştır. Ayrıca araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğinin hesaplanmasında ise Güvenilirlik analizi (Reliability statistics) kullanılmıştır. Verilerin çarpıklık-basıklık değerleri ve Levene testi sonuçlarına göre ne tür testlerin (parametrik, nonparametrik) uygulanması gerektiğine karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2010).

BULGULAR

Tablo 3'e göre futbolcuların 122 (%39,1)'sinin 15-19 yaş, 121 (%38,8)'inin 20-24 yaş, 39 (%12,5)'unun 25-29 yaş ve 30 (%9,6)'unun 30 yaş ve üstü yaş aralıklarında olduğu; 46 (%14,7)'sının evli ve 266 (%85,3)'sının bekâr olduğu; 9 (%2,9)'unun ilköğretim, 190 (%60,9)'ünün orta öğretim ve 113 (%36,2)'ünün yükseköğretim mezunu olduğu; 26 (%9)'sının spor yapma yılı 1-6 yıl, 145 (%46,5)'inin 7-12 yıl ve 139 (%44,6)'unun 13 yıl ve üstünde olduğu; 228 (%73,1)'inin amatör, 84 (%26,9)'ünün ise profesyonel düzeyde spor yaptığı; 201 (%64,4)'inin amatör ligde, 27 (%8,7)'sinin bölgesel amatör ligde, 50 (%16)'sinin 3. ligde, 26 (%8,3)'sının 2. ligde ve 8 (%2,6)'inin süper ligde mücadele eden kulüplerde futbol oynadıkları görülmektedir.

Tablo 3. Futbolculara ait demografik bilgilerin dağılımı

DEĞİŞKENLER	n	(%)	
Yaş	15-19	122	39.1
	20-24	121	38.8
	25-29	39	12.5
	30 ve üstü	30	9.6
	Toplam	312	100
Medeni Durum	Evli	46	14.7
	Bekâr	266	85.3
	Toplam	312	100
Eğitim Durumu	İlköğretim	9	2.9
	Ortaöğretim	190	6.9
	Yükseköğretim	113	36.2
	Toplam	312	100
Spor Yapma Yılı	1-6	26	9
	7-12	145	46.5
	13 ve üstü	139	44.6
	Toplam	312	100
Spor Yapma Düzeyi	Amatör	228	73.1
	Profesyonel	84	26.9
	Toplam	312	100
Lig Seviyesi	Amatör Lig	201	64.4
	Bölgesel Amatör Lig	27	8.7
	3. Lig	50	16
	2. Lig	26	8.3
	Süper Lig	8	2.6
	Toplam	312	100

Tablo 4'e göre amatör futbolcuların kulüpten elde ettikleri aylık gelir düzeylerinin aritmetik ortalaması 620.35 iken kulüp dışından elde ettikleri gelir düzeylerinin aritmetik ortalaması 541.32'dir. Amatör futbolcuların kulüplerinden elde ettikleri gelir seviyesi 0 ile 5000 tl arasında değişirken, kulüp dışından elde ettikleri gelir seviyesi ise 0 ile 7500 tl arasında değişmektedir. Profesyonel futbolcuların kulüpten elde ettikleri gelir düzeylerinin aritmetik ortalaması 14600 tl iken kulüp dışından elde ettikleri gelir düzeylerinin aritmetik ortalaması 1875 tl'dir. Profesyonel futbolcuların kulüplerinden elde ettikleri gelir seviyesi 2000 ile 200000 tl arasında değişirken, kulüp dışından elde ettikleri gelir seviyesi ise 0 ile 20000 tl arasında değişmektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Amatör ve profesyonel futbolcuların kulüpten ve kulüp dışından elde ettikleri gelir düzeyi dağılımları

	DEĞİŞKENLER	n	\bar{x}	Min.	Mak.
Amatör	Kulüpten Elde Edilen Gelir Düzeyi	228	620.35	0	5000
	Kulüp Dışı Elde Edilen Gelir Düzeyi	228	541.32	0	7500
Profesyonel	Kulüpten Elde Edilen Gelir Düzeyi	84	14600	2000	200000
	Kulüp Dışı Elde Edilen Gelir Düzeyi	84	1875	0	20000

Futbolcuların Örgütsel Bağlılık Puanlarının Dağılımı

Araştırmaya konu olan futbolcuların TSBÖ'nün, *Özdeşleşme* boyutundaki puanlarının aritmetik ortalaması 3.85, standart sapması 0.66; *Uyuşma* boyutundaki puanlarının aritmetik ortalaması 4.24, standart sapması 0.45; *Yabancılaşma* boyutundaki puanlarının aritmetik ortalaması 3.88, standart sapması 0.54'tür. Futbolcuların TSBÖ'nün alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının normal dağılıma sahip olup olmadıklarını belirlemek için çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmıştır (Tablo 5). Bu katsayılara göre değerler özdeşleşme boyutunda çarpıklık -0.76, basıklık 0.30; uyuşma boyutunda çarpıklık -0.77, basıklık 0.95 ve yabancılaşma boyutunda çarpıklık -0.61, basıklık 0.05 olarak hesaplanmıştır. Bu durumda TSBÖ'nün alt boyutlarından elde edilen puanların normal dağılım sınırları içerisinde yer aldığı belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Örgütsel bağlılık puanları ile ilgili betimsel istatistikler

	Madde Sayısı	n	\bar{x}	Ss.	Min.	Mak.	Çarpıklık (Skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Özdeşleşme	13	312	3.85	0.66	1.46	5.00	-0.76	0.30
Uyuşma	11	312	4.24	0.45	2.45	5.00	-0.77	0.95
Yabancılaşma	11	312	3.88	0.54	2.09	4.91	-0.61	0.05

Örgütsel Bağlılık ile Yaş, Medeni Durum, Eğitim Durumu, Spor Yapma Yılı, Spor Yapma Düzeyi ve Lig Seviyesi Değişkenleri Arasındaki Ölçümler ile İlgili Bulgular

Futbolcuların TSBÖ'leri ile yaş değişkeni arasında yapılan analiz sonuçlarına göre Özdeşleşme [$F_{(3, 308)}=1.08, p=0.36$], Uyuşma [$F_{(3, 308)}=2.57, p=0.05$] ve Yabancılaşma alt boyutu puanları [$F_{(3, 308)}=0.51, p=0.68$] arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir (Tablo 6).

Tablo 6. TSBÖ puanlarının yaş değişkenine göre dağılımı

	Yaş	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Özdeşleşme	15-19	122	3.88	0.62	3-308	1.08	0.36	-
	20-24	121	3.87	0.64				
	25-29	39	3.67	0.80				
	30 ve üzeri	30	3.82	0.68				
Uyuşma	15-19	122	4.16	0.46	3-308	2.57	0.05	-
	20-24	121	4.30	0.45				
	25-29	39	4.30	0.46				
	30 ve üzeri	30	4.30	0.35				
Yabancılaşma	15-19	122	3.85	0.52	3-308	0.51	0.68	-
	20-24	121	3.88	0.53				
	25-29	39	3.98	0.53				
	30 ve üzeri	30	3.90	0.66				

Tablo 7'ye göre, futbolcuların TSBÖ puanları, medeni durum değişkenine göre Özdeşleşme ($t_{0,89 ; 310}=0.129$) ve Yabancılaşma ($t_{0,09 ; 310}=1.700$) alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Ancak uyuşma alt boyutunda anlamlı farklılık görülmüştür ($t_{0,01 ; 76.575}=2.535$).

Buna göre Uyuşma alt boyutunda evli futbolcuların kulübe bağlılık düzeyleri ($\bar{x}=4.37$) bekâr futbolcuların kulübe bağlılık düzeylerinden ($\bar{x}=4.22$) daha yüksektir.

Tablo 7. TSBÖ Puanlarının medeni durum değişkenine göre dağılımı

	Medeni Durum	N	\bar{x}	Ss	t	sd	p
Özdeşleşme	Evli	46	3.86	0.60	0.129	310	0.89
	Bekâr	266	3.84	0.66			
Uyuşma	Evli	46	4.37	0.34	2.535	76.575	0.01**
	Bekâr	266	4.22	0.46			
Yabancılaşma	Evli	46	4.00	0.52	1.700	310	0.09
	Bekâr	266	3.86	0.54			

** $p < .05$

Futbolcuların TSBÖ'leri ile eğitim durumu değişkeni arasında yapılan analiz sonuçlarına göre Özdeşleşme [$F_{(2, 309)}=2.008$, $p=0.13$], Uyuşma [$F_{(2, 309)}=0.803$, $p=0.44$] ve Yabancılaşma alt boyutu puanları [$F_{(2, 309)}=0.952$, $p=0.38$] arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 8).

Tablo 8. TSBÖ puanlarının eğitim durumu değişkenine göre dağılımı

	Eğitim Durumu	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Özdeşleşme	İlköğretim	9	4.10	0.59	2-309	2.008	0.13	-
	Ortaöğretim	190	3.88	0.63				
	Yükseköğretim	113	3.76	0.69				
Uyuşma	İlköğretim	9	4.40	0.38	2-309	0.803	0.44	-
	Ortaöğretim	190	4.25	0.44				
	Yükseköğretim	113	4.21	0.45				
Yabancılaşma	İlköğretim	9	3.64	0.26	2-309	0.952	0.38	-
	Ortaöğretim	190	3.89	0.03				
	Yükseköğretim	113	3.87	0.04				

Futbolcuların TSBÖ'leri ile spor yapma yılı değişkeni arasında yapılan analiz sonuçlarına göre Özdeşleşme [$F_{(2, 309)}=1.306$, $p=0.27$], Uyuşma [$F_{(2, 309)}=1.362$, $p=0.25$] ve Yabancılaşma alt boyutu puanları [$F_{(2, 309)}=0.212$, $p=0.80$] arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 9).

Tablo 9. TSBÖ puanlarının spor yapma yılı değişkenine göre dağılımı

	Spor Yapma Yılı	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Özdeşleşme	1-6	28	3.91	0.66	2-309	1,306	0.27	-
	7-12	145	3.90	0.57				
	13 ve üzeri	139	3.78	0.73				
Uyuşma	1-6	28	4.11	0.51	2-309	1.362	0.25	-
	7-12	145	4.25	0.44				
	13 ve üzeri	139	4.26	0.44				
Yabancılaşma	1-6	28	3.82	0.64	2-309	0.212	0.80	-
	7-12	145	3.88	0.49				
	13 ve üzeri	139	3.89	0.56				

Tablo 10'a göre, futbolcuların TSBÖ puanları, spor yapma düzeyi değişkenine göre Özdeşleşme ($t_{0,63; 310}=-0.479$) ve Yabancılaşma ($t_{0,35; 310}=-0.918$) alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Ancak uyuşma alt boyutunda anlamlı farklılık görülmüştür ($t_{0,00; 310}=-5.071$). Buna göre Uyuşma alt boyutunda profesyonel futbolcuların kulübe bağlılık düzeyleri ($\bar{x}=4.44$) amatör futbolcuların kulübe bağlılık düzeylerinden ($\bar{x}=4.16$) daha yüksektir.

Tablo 10. TSBÖ puanlarının spor yapma düzeyi değişkenine göre dağılımı

	Spor Yapma Düzeyi	N	\bar{x}	Ss	t	sd	p
Özdeşleşme	Amatör	228	3.83	0.64	-0.479	310	0.63
	Profesyonel	84	3.87	0.70			
Uyuşma	Amatör	228	4.16	0.45	-5.071	310	0.00*
	Profesyonel	84	4.44	0.37			
Yabancılaşma	Amatör	228	3.86	0.54	-0.918	310	0.35
	Profesyonel	84	3.92	0.53			

* $p < .01$

Futbolcuların TSBÖ'leri ile lig seviyesi değişkeni arasında yapılan analiz sonuçlarına göre Özdeşleşme [$F_{(4, 307)}=9.103$, $p=0.00$], Uyuşma [$F_{(4, 307)}=9.682$, $p=0.00$] ve Yabancılaşma alt boyutu puanları [$F_{(4, 307)}=3.133$, $p=0.01$] arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 11).

Özdeşleşme boyutunda; amatör lig grubundaki ($\bar{x}=3.87$) futbolcuların 3. lig ($\bar{x}=3.57$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarından; 2. lig grubundaki ($\bar{x}=4.29$) futbolcuların ortalama puanlarının amatör lig ($\bar{x}=3.87$), bölgesel amatör lig ($\bar{x}=3.54$) ve 3. lig ($\bar{x}=3.57$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarından; süper lig grubundaki ($\bar{x}=4.44$) futbolcuların ortalama puanlarının ise bölgesel amatör lig ($\bar{x}=3.54$) ve 3. lig ($\bar{x}=3.57$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 11).

Uyuşma boyutunda; 3. lig ($\bar{x}=4.34$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarının amatör lig ($\bar{x}=4.14$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarından; 2. lig ($\bar{x}=4.58$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarının amatör lig ($\bar{x}=4.14$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarından; süper lig ($\bar{x}=4.69$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarının amatör lig ($\bar{x}=4.14$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarından yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 11).

Yabancılaşma boyutunda; 2. lig ($\bar{x}=4.18$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarının amatör lig ($\bar{x}=4.14$) ve 3. Lig ($\bar{x}=3.76$) grubundaki futbolcuların ortalama puanlarından yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 11).

Tablo 11. TSBÖ puanlarının lig seviyesi değişkenine göre dağılımı

	Lig Seviyesi	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Özdeşleşme	Amatör Lig	201	3.87	0.64	4-307	9.103	0.00*	Amt.-3.lig 2.lig-Amt. 2.lig-Bal 2.lig-3.lig Süp.Lig-Bal Süp.Lig-3.lig
	Bölgesel Amatör Lig	27	3.54	0.53				
	3. Lig	50	3.57	0.61				
	2. Lig	26	4.29	0.60				
	Süper Lig	8	4.44	0.53				
Uyuşma	Amatör Lig	201	4.14	0.45	4-307	9.682	0.00*	3.lig-Amt. 2.lig-Amt. Süp.lig-Amt.
	Bölgesel Amatör Lig	27	4.32	0.36				
	3. Lig	50	4.34	0.35				
	2. Lig	26	4.58	0.32				
	Süper Lig	8	4.69	0.45				
Yabancılaşma	Amatör Lig	201	3.86	0.54	4-307	3.133	0.01**	2.lig-Amt. 2.lig-3.lig
	Bölgesel Amatör Lig	27	3.84	0.55				
	3. Lig	50	3.76	0.56				
	2. Lig	26	4.18	0.38				
	Süper Lig	8	4.11	0.38				

* $p < .01$ ** $p < .05$

Amatör Futbolcuların Kulüpten ve Kulüp Dışından Elde Ettikleri Gelir Düzeylerinin Kulübe Bağlılıklarını Yordaması İle İlgili Bulgular

Kulüpten ve kulüp dışından elde edilen gelir ile TSBÖ arasındaki ilişki anlamlı değildir ($R=0.09$, $R^2=0.01$, $p>0.05$). Bu değişkenler TSBÖ'deki toplam varyansın %1'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin TSBÖ üzerindeki görece önem sırası kulüp dışı elde edilen gelir ve kulüpten elde edilen gelir şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, kulüpten ve kulüp dışından elde edilen gelir değişkenlerinin TSBÖ üzerinde önemsiz (anlamsız) bir yordayıcı olduğu görülmektedir (Tablo 12). Regresyon analizi sonuçlarına göre TSBÖ'nün yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) aşağıda verilmiştir.

$$TSBÖ=3.940-1.309KULÜPTENGELİR +3.473KULÜPDIŞIGELİR$$

Tablo 12. Amatör futbolcuların kulüpten ve kulüp dışından elde ettikleri gelir düzeyleri ile TSBÖ arasındaki çoklu regresyon analizi sonuçları

Değişken	B	Standart Hata B	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	3.940	0.038	-	104.204	0.000	-	-
Kulüpten Elde Edilen Gelir	-1.309	0.000	-0.026	-0.390	0.697	-0.016	-0.026
Kulüp Dışı Elde Edilen Gelir	3.473	0.000	0.089	1.339	0.182	0.087	0.089
R=0.090	R²=0.008						
F(2, 225)=0.927	p=0.397						

Profesyonel Futbolcuların Kulüpten ve Kulüp Dışından Elde Ettikleri Gelir Düzeylerinin Kulübe Bağlılıklarını Yordaması ile İlgili Bulgular

Kulüpten ve kulüp dışından elde edilen gelir ile TSBÖ arasındaki ilişki anlamlı değildir ($R=0.14$, $R^2=0.02$, $p>0.05$). Bu değişkenler TSBÖ'deki toplam varyansın %2'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre, yordayıcı değişkenlerin TSBÖ üzerindeki görece önem sırası kulüp dışı elde edilen gelir ve kulüpten elde edilen gelir şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, kulüpten ve kulüp dışından elde edilen gelir değişkenlerinin TSBÖ üzerinde önemsiz (anlamsız) bir yordayıcı olduğu görülmektedir (Tablo 13). Regresyon analizi sonuçlarına göre TSBÖ'nün yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) aşağıda verilmiştir.

$$TSBÖ=4.043-2.848KULÜPTENGELİR +1.449KULÜPDIŞIGELİR$$

Tablo 13. Profesyonel futbolcuların kulüpten ve kulüp dışından elde ettikleri gelir düzeyleri ile TSBÖ arasındaki çoklu regresyon analizi sonuçları

Değişken	B	Standart Hata B	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	4.043	0.059	-	68.515	0.000	-	-
Kulüpten Elde Edilen Gelir	2.848	0.000	0.017	0.137	0.891	0.070	0.015
Kulüp Dışı Elde Edilen Gelir	1.449	0.000	0.130	1.079	0.284	0.137	0.119
R=0.138	R²=0.019						
F(2, 81)=0.783	p=0.461						

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında genel anlamda futbolcuların görev yaptıkları kulüplerine yönelik bağlılık seviyelerinin uyuşma boyutunda özdeşleşme ve yabancılaşma boyutuna nazaran daha yüksek olduğu söylenebilir (Tablo 5). Adiloğulları (2011), futbolcuların en fazla duygusal bağlılığa sahip olduklarını en az ise zorunlu bağlılığa sahip olduğu sonucunu ortaya koymuşlardır. Kullanılan örgütsel bağlılık ölçeği bu çalışmada kullanılan ölçekten farklı olsa da bu çalışma ile kıyaslandığında futbolcuların ortalama puanlarının daha düşük olduğu söylenebilir. Vural'ın (2016) çalışmasında ise sonuçlar bu çalışma ile benzerlik göstermektedir. Katılımcıların örgütsel bağlılık ölçeği alt boyutlarından elde ettikleri puanlarının ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

Yaş değişkeni ile alakalı literatürde bu çalışmanın sonuçlarıyla paralellik gösteren çalışmalara örnek olarak Ekici ve arkadaşlarının (2017) yapmış oldukları çalışmalarında katılımcıların örgütsel bağlılık seviyelerinin yaş değişkeni açısından anlamlılık oluşturmayan tek değişken olduğunu vurgulamışlardır. Beltekin'in (2015) Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü'nün çalışanlarını kapsadığı çalışmasında da yaş değişkeni ile ilgili anlamlı sonuç elde edilememiştir. Örgütsel bağlılık ile medeni durum değişkeni arasında anlamlı sonuçların bulunduğu (Boylu ve ark., 2007; Kurşunoğlu ve ark., 2010; Akyol ve ark., 2013) ve anlamlı ilişki bulunmayan (Ekici ve ark., 2017; Belli ve Ekici, 2012; Beltekin, 2015; Çakır, 2007) çalışmalar yer almaktadır. Ekici ve arkadaşları (2017) spor örgütlerinde çalışan yöneticiler üzerinde yaptıkları çalışma sonucunda duygusal bağlılık boyutunda bekârlar lehine bir anlamlılık bulmuşlardır. Elde edilen bu sonuç bu çalışmanın sonuçları ile çelişmektedir. Fakat Özkaya ve arkadaşlarının (2006) spor yöneticilerinin örgütsel bağlılıkları üzerine yaptıkları çalışmalarında devam bağlılığı boyutunda evliler lehine anlamlı bir sonuca ulaşmışlardır. Bu sonuç ise bu çalışma ile benzerdir. Sonuç olarak elde edilen bilgilere göre evli futbolcuların gerek maddi gerekse duygusal açıdan ailelerine karşı hassas olmaları ve bekâr futbolculara göre daha sorumluluk sahibi bireyler olmaları uyuşma alt boyutunda böyle bir sonuç ortaya çıkarmış olabilir. Eğitim durumu değişkeninin futbolcuların örgütsel bağlılıkları üzerinde bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Ancak ortalamalara bakıldığında özdeşleşme ve yabancılaşma boyutlarının her ikisinde de ilköğretim mezunu futbolcuların ortalama puanlarının ortaöğretim ve yükseköğretim mezunu futbolculardan yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmamızın yabancılaşma boyutunda ise bu durum tam tersidir. Yani yabancılaşma boyutundaki yükseköğretim mezunu futbolcuların ortalama puanları ortaöğretim ve ilköğretim mezunu futbolcuların ortalama puanlarından yüksektir (Tablo 8). Spor yapma yılı değişkeninin futbolcuların kulübe bağlılıkları üzerinde anlamlı etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Belli (2014) çalışmasındaki katılımcıların kurumlarındaki görev süreleri bakımından anlamlı sonuçlar elde etmedikleri görülmüştür. Bu sonuç bu çalışma ile benzerdir. Ancak Adiloğulları ve arkadaşları (2017) bu çalışmada olduğu gibi futbolcular üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmalarında 11-15 yıl aralığında futbol oynama süresine sahip futbolcuların 1-5 ve 6-10 yıl aralığında olanlardan anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu yorumlardaki yaygın görüş gerek spor yapma süreleri olsun gerekse de kurumlardaki çalışma süreleri olsun uzun yıllar kurumlarında görev yapan bireylerin örgütsel bağlılıklarının kısa süreli çalışanlara göre daha yüksek olduğudur. Gerçekleştirilen çalışmalarda futbolcuların kulüplerde oynama sürelerinin artmasının onların kulüp içi örgüt ilişkisini daha iyi öğrendikleri için kulübe olan bağlılıklarını artırdığı sonucunu ortaya çıkardığı benimsenmiştir (Adiloğulları ve ark., 2017). Spor yapma düzeyi (amatör-profesyonel) değişkeninde TSBÖ'nün uyuşma alt boyutunda çıkan anlamlılık profesyonel futbolcuların lehinedir. Profesyonel futbolcuların kulübe bağlılık düzeyleri (\bar{x} =4.44) amatör futbolcuların kulübe bağlılık düzeylerinden (\bar{x} =4.16) daha yüksektir (Tablo 10). Malkoç'un (2018) gerçekleştirdiği çalışmasında bu çalışmada olduğu gibi anlamlı sonuçlar profesyonellerin lehinedir. Lig seviyesi değişkenine göre yapılan analiz sonucunda TSBÖ'nün tüm alt boyutlarında anlamlılık görülmüştür. Gerçekleştirilen bu çalışmanın bulgularından hareketle

özdeşleşme ve uyuşma boyutlarında en yüksek ortalamanın süper lig düzeyinde olduğu ve bunu sırasıyla 2. lig, 3. lig, amatör lig ve bölgesel amatör lig düzeylerinin takip ettiği görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde Adiloğulları ve arkadaşları (2017) profesyonel futbolcuları örneklem grubu olarak belirledikleri çalışmalarında futbolcuların örgütsel bağlılık puanlarının anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuca göre süper ligde mücadele eden futbolcuların örgütsel bağlılık ortalamalarının diğer liglerdeki futbolculara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Ancak Adiloğulları (2011), bu çalışmada olduğu gibi lig statüsü değişkenine göre futbolcuların örgütsel bağlılıklarını araştırmıştır. Ancak bu araştırmanın sonuçları gerçekleştirdiğimiz çalışma ile farklılık göstermektedir. Çalışmanın üç alt boyutunda da lig seviyesi değişkeninin futbolcuların örgütsel bağlılıklarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgulara göre; süper lig düzeyinde ortalama puanların en yüksek seviyede çıkması şu şekilde açıklanabilir; futbolcular geçimlerini futbol oynayarak ve buradan elde ettikleri kazanç ile sürdürmektedirler. Bu durumun kulübe bağlılık konusunda belirleyici bir etken olduğu düşünülmektedir. Süper lig kulüplerinin diğer lig seviyelerinde mücadele eden kulüplere göre ekonomik anlamda daha güçlü olmaları ve kurumsal açıdan daha ileri seviyede oluşları, bünyesinde yer alan futbolcuların kulüplerine daha bağlı bireyler olmalarını etkilemiş olabilir.

Amatörlük kavramı içerisinde ondan çıkar elde etmek, maddi gelir sağlamak gibi kavramlar yer almaz. Sadece birey, onu sevdiği için ona vakit ayırır. Bu gibi özellikleri içinde barındırmayan amatör kavramı genel olarak küçümsenmiştir (Erdemli, 2012). Bu çalışmada amatör futbolcuların kulüpten ve kulüp dışından elde ettikleri gelir düzeylerinin kulübe bağlılıkları üzerinde etkisinin olmadığı belirlenmiştir. Bu bulgulara göre bu çalışmadaki örneklem grubundaki 312 sporcunun 228 (%73.1)'ini amatör sporcular oluşturmaktadır (Tablo 12). Amatör sporcuların kulüpten elde ettikleri gelir düzeylerinin aritmetik ortalaması (\bar{x} =620.35 tl) ile kulüp dışından elde ettikleri gelir düzeylerinin aritmetik ortalamasının (\bar{x} =541.32 tl) düşük olması (Tablo 4), çoğunluğunun gelir beklentisi içerisinde olmadan futbol oynamaları ve futbol hayatlarının geleceğini düşünerek amatör futbolu basamak olarak görmeleri (maddiyata değer vermemeleri) araştırma sonuçlarının bu şekilde çıkmasının sebebi olarak yorumlanabilir.

İstatistikler sonucu elde edilen bulgular profesyonel futbolcular üzerinde de amatör futbolcularda olduğu gibi kulüpten ve kulüp dışından elde edilen gelir faktörünün etkili olmadığı sonucunu göstermiştir. Bu sonuç şu şekilde yorumlanabilir; profesyonel futbolcuların yüksek bedellere transfer olmaları ile popüler olmaları gerçeği duygusal bir yapıya sahip oldukları gerçeğini değiştirmemektedir. Futbolcuları gerçek anlamda etkileyen unsurun takım arkadaşlarıyla, kulüp yöneticileriyle, antrenör ve takım çalışanlarıyla olan ilişkileri olduğu bilinmektedir (Angle ve Perry, 1981). Futbolcuların kulüp camiası içerisinde yer alan bu bireylerle olan ilişkileri onların bağlılık seviyeleri üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Pek çok sporcu, çok yüksek bedellerden vazgeçerek gönül verdiği, bağ kurduğu, kendisini kulübün bir parçası hissettiği kulüplerin forması altında futbolculuk kariyerine devam etmektedir. Pek çok futbolcu da bu değerlerden yoksunlaşmış (bünyesindeki futbolculara yüksek bedeller ödemesine rağmen) kulüplerin formasını giymekten kaçınmaktadır (Angle ve Perry, 1981).

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre futbolcuların örgütsel bağlılıklarının ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Futbolcuların örgütsel bağlılıkları yaş, eğitim durumu, spor yapma yılı ile kulüpten ve kulüp dışından elde edilen gelir değişkenlerine göre anlamlı farklılaşmamaktadır. Medeni durum değişkenine göre uyuşma boyutunda anlamlı sonuç bulunarak, evli futbolcuların kulübe bağlılık ortalamalarının bekâr futbolculara nazaran daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Spor yapma düzeyi değişkenine göre, TSBÖ'nün uyuşma boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiş, profesyonel futbolcuların amatör futbolculara

göre örgütsel bağlılık puan ortalamalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Lig seviyesi değişkenine göre, TSBÖ'nün özdeşleşme, uyuşma ve yabancılaşma alt boyutlarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Lig seviyesi değişkeninin kulübe bağlılık üzerinde önemli bir değişken olduğu görülmüştür. Bu çalışmada süper ligden elde edilen verilen salgın sürecinde elde edilmiştir. Salgın tedbirleri kapsamında süper ligde sınırlı sayıda görev yapan sporcudan veri toplanabilmiştir. Çalışmanın sonuçlarından hareketle kulübe bağlılık üzerinde etkisi gözlenen ve gözlenmeyen değişkenlerin dikkate alınarak nitel çalışmaların gerçekleştirilmesi, futbolcuların kulübe bağlılıklarının altında yatan nedenlerin neler olduğunun belirlenmesi futbolcuların bağlılıkları önündeki engellerin daha belirginleşmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Futbolcuların kulübe bağlılıklarının araştırıldığı bu çalışmanın farklı spor branşlarında da uygulanması gerçekleştirilebilir. Trabzon ilinde futbol oynayan sporcuları kapsayan bu çalışmanın daha farklı illerde, daha fazla ilde ve daha fazla örneklem grubuyla gerçekleştirilmesi önerilir. Takım sporcularının yanı sıra ferdi sporcuların kulübe bağlılıkları ele alınarak incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Adiloğulları, İ. (2011). *Profesyonel futbolcularda duygusal zekâ ile örgütsel bağlılık ilişkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Adiloğulları, İ., Görgülü, R., Ulucan, H. (2017). Algılanan yönetici desteğinin örgütsel bağlılığa etkisi: Profesyonel futbolcular örneği. *International Journal of Sports Exercise and Training Sciences*, 3(4), 188-198.
- Aktürk, A., Özen, G., Üzüm, H. (2014). Amatör düzeydeki futbolcuların örgütsel bağlılıklarının incelenmesi (Bolu İli Örneği). *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(1), 361-374.
- Akyol, P., Atan, T., Gökmen, B. (2013). Beden eğitimi ve sınıf öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeylerinin incelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 38-45.
- Angle, H. L., Perry, J. L. (1981). An empirical assessment of organizational commitment and organizational effectiveness. *Administrative Science Quarterly*, 26(1), 1-14.
- Bal, E. (2018). *Spor kulüpleri işgörenlerinin iş doyumları ve örgütsel bağlılık düzeyleri: Kocaeli İli Örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Becker, H. S. (1960). Notes on the concept of commitment. *American Journal of Sociology*, (66), 32-42.
- Belli, E., Ekici, S. (2012). Ege bölgesindeki gençlik ve spor il müdürlüklerinde çalışan personelin örgütsel bağlılıklarının araştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(2), 171-178.
- Boylu, Y., Pelit, E., Güçer, E. (2007). Akademisyenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri üzerine bir araştırma. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar*, 44(511), 55-74.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (12.bs.). Ankara: Pegem.
- Ekici, S., Hacıcaferoğlu, H., Çalışkan, K. (2017). Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı spor örgütlerinde çalışan yöneticilerin örgütsel bağlılık ve örgütsel sinizm düzeylerinin incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(2), 40-57.
- Erdemli, A. (2012). Spor nedir, ne değildir? Din ve hayat. *TDV İstanbul Müftülüğü Dergisi*, (17), 18-21.
- Ermış, S. A. (2019). *Akademisyenlerin karanlık üçlü özellikleri ve örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Erol, M. (1997). *Amatör ve profesyonel sporcularda denetim odağının 'locus of control' yöntemi ile araştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Geri, S. (2010). *Liderlik tarzının örgütsel bağlılık üzerine etkisi: GSGM Merkez Örgütü Örneği* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Hoşgörür, V. (1997). *Eğitim işgörenlerinin örgütsel tutumları* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- İlsev, A. (1997). *Örgütsel bağlılık; hizmet sektöründe bir araştırma* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Karakaya, İ. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıöğren (Ed.), Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (14. bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kristiansen, E., Murphy, D., Roberts, C. G. (2012). Organizational stress and coping U.S. professional soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, (24), 207-223.
- Kul, M. (2010). *Okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin yıldırma (mobbing) yaşama düzeyleri, örgütsel bağlılıkları ve iş doyumunu arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Kurşunoğlu, A., Bakay, E., Tanrıöğren, A. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), 101-115.
- Malkoç, N. (2018). *Özel spor işletmeleri işgörenlerinin örgütsel sinizm ve örgütsel bağlılık düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Mathieu, J. E., Zajac, D. M. (1990). A review and meta-analysis of the antecedents, correlates, and consequences of organizational commitment. *Psychological Bulletin*, 108(2), 171-194.
- Nelson, D. L., Quick, J. C. (1997). *Organizational behavior*. Minneapolis/St.Paul: West Publishing Company.
- Okudan, B. (2018). *Spor Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatı çalışanlarının örgütsel iklim ve örgütsel güven algıları ile örgütsel bağlılık duyguları arasındaki ilişkilerde iş yaşam dengesinin aracılık rolü* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Özdemir, E. (2019). *Amatör futbolcuların benlik saygıları ile örgütsel adalet algıları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Öziş, H. (Mart, 2015). Amatör profesyonel ayrımı, <http://www.orduolay.com/yazarlar/halil-ozis/amator-profesyonel-ayrimi/2549> adresinden 25.03.2020'de edinilmiştir.
- Özkaya, M. O., Kocakoç, İ. D., Kara, E. (2006). Yöneticilerin örgütsel bağlılıkları ve demografik özellikleri arasındaki ilişkileri incelemeye yönelik bir alan çalışması. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(2), 77-96.
- Schwenk, C. R. (1986). Information, cognitive biases and commitment to a course of action. *Academy of Management Review*, 11(2), 298-310.
- Şanlı, S. (2014). *Futbol müsabakalarında olaylarda yer alan seyircilerin saldırganlık düzeylerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Thomas, J. R., Nelson, J. K. (1996). *Research methods in physical activity (4th ed.)*. Champaign, IL: Human Kinetics.

Togo, O. T. (2018). *Kurumsal spor organizasyonlarının örgütsel bağlılık ve yaşam kalitesine etkisinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Ulukan, M. (2006). *Futbolcuların kulübe bağlılıklarında antrenörlerin liderlik özelliklerinin rolü* (Yayımlanmamış doktora tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Üzüm, H. (2010). *Elit sporcuların örgütsel stres düzeyleri ile örgütsel bağlılık ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Üzüm, H., Mirzeoğlu, N., Polat, E., Ayata, A. (2010). İşgören örgütsel bağlılık ölçeğinin takım sporcularına uyarlanması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 57-71.

Vural, M. (2016). *Spor federasyonları personelinin örgütsel adalet algıları ile karar verme ve örgütsel bağlılık düzeylerinin araştırılması* (Yayımlanmamış doktora tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.